

De onmogelijke rouw van Union Suspe te

Neza affou volgt het proces van Union Suspe te al jaren op de voet. Vanuit haar interesse voor de beeldvorming rond het zuiden in het westerse theater analyseert ze een laatste voorstelling **Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen.**

Neza affou

De premièrevoorstelling van *Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen* door Union Suspe te werd voorafgegaan door een protestmanifestatie van de fundamentalistische organisatie 'Belgique et rétienté', vergezeld van het extreem-rechts 'Front National'. De manifestatie, waarbij Marialiederen gezongen werden, vond plaats voor de Koninklijke Vlaamse Schouwburg in Brussel. Genoemde organisaties namen aanstoot aan de affiche van de voorstelling, waarop de Maagd Maria met ontblote borsten wordt getoond. Tegelijk verzetten ze zich tegen de 'islamisering' van de christelijke cultuur: het ging immers om theatermakers van Tunesische afkomst, onder andere Zouhair Ben Khikha, die zich in een voorstelling de christelijke symboliek onrechtmatig hadden toegeëigend. Het gigantische grootde kloof ook is tussen de christelijke fundamentalisten buiten het theater en de makers op het toneel, beide groepen zijn het er blijkbaar over eens dat onze geglobaliseerde, postkoloniale en multiculturele samenleving traditionele identiteiten in vraag stelt en nieuwe subjectposities creëert. Het elementaire zit in de verschillende houdingen tegenover deze ingrijpende ontwikkelingen. Voor eerstgenoemden gaat het om een binair wereldbeeld met aan de ene kant een christelijke en aan de andere kant een islamitische cultuur, terwijl het voor de theatermakers gaat om het ontstaan van een nieuwe culturele identiteit die bestaat uit christelijke, islamitische, Arabische, geografische, mannelijke, vrouwelijke fragmenten.

het Grote Immigratieverhaal

Het uitgangspunt van mijn analyse is mijn positie als getuige van wat ik beschouw als een

beloftevol historisch keerpunt in de voorwaarden van de artistieke productie. De makers van het stuk, onder andere Zouhair Ben Khikha, behoren tot het anderhalf Vlaamse kunstenaars met een zuiderse achtergrond die het gevoel hebben aangesproken te worden door de artistieke sector die nog al te vaak 'nieuwe kunstenaars' als allochtoon en als artistiek marginaal stigmatiseert. Er bestaat intussen immers een Groot Immigratieverhaal dat even normatief is als het Grote Blanke Verhaal. Het eerste is op een bepaalde manier een afgeleide van het tweede. Het postkoloniale tijdperk en het Blanke Verhaal gedeconstrueerd heeft, heeft dit toevallig veel van zijn karakteristiek niet in de laatste plaats door het Grote Immigratieverhaal mee te brengen. Kunstenaars die een migratiegeschiedenis met zich meedragen worden in dat Verhaal ingepast: politieke en sociaal-culturele krachten vertellen en dat hun plaats in de geschiedenis duidelijk is en hun taak gemakkelijk. Ze worden ingepast in een zuiver evolutionistisch en progressistisch schema waarin iedere generatie zichzelf ziet in relatie tot de voorgaande en tot de volgende.¹ Een aantal voorstellingen is reeds in de val getrapt van dit geordende geschiedenispatroon. Het familieverhaal van de immigratie speelt een centrale rol in dat schema. De zoon ontwaakt, kijkt terug en ziet een geschiedenis vol moeilijkheden en lijden. Hij is vol nostalgie en wil een eerbetoon brengen aan die herinnering. *Gembloux* (KVS) is een goed voorbeeld hiervan. In deze visie heeft de zoon een bevoorrechte positie ten nadele van zijn voorvaders. Het gastland heeft hem van het woord voor-

zien en heeft hem in dat frame een relatieve macht toegekend.

Union Suspe te daarentegen gaat tegen deze simpele identiteitspositie in met een complex familieverhaal dat zal uitgewerkt worden in een trilogie: *De Leeuw van Vlaanderen*, de vorige voorstelling van Union Suspe te, *Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen* en een derde deel van de trilogie dat aangekondigd is onder de titel *De Broeders van Liefde*. De trilogie presenteert biografie als *fiction*, een mengeling van feit en fictie. Terwijl *De Leeuw van Vlaanderen* het verhaal vertelt van de Tunesische vader die zijn land verliet en naar België trok, is *Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen* gebaseerd op de autobiografie van de twee theatermakers. Het is het verhaal van een vrouw die haar man naar België volgt. Het stuk beweegt zich tussen theater en dans, tussen verhaal en gestileerde beweging, drama en choreografie. Die beweging alleen al is een serieuze vertaling van de dynamiek van een complex identiteitsproces. Op een individueel niveau bestaat deze identiteitscrisis uit een verstoring van de relaties tussen de generaties. Hier geeft de eerste generatie geen kennis of modellen door aan de tweede, en slaagt de tweede of derde generatie er niet in een alternatief te ontwikkelen voor de mislukkingen en de verwarringen van de eerste. De voorstelling verbreekt de banden van iedere generatie met kennis en macht. De crisis van de modellen is totaal en algemeen: ze betreft niet alleen de zonen, maar ook de moeder. De nostalgie is verdwenen en traditie noland van verkomst bieden een veilige haven. Op het niveau van de relatie tussen familie en